

## Sessions Científiques

# LES BECEROLES DE LA FECUNDACIÓ ASSISTIDA A L'HOSPITAL CLINIC DE BARCELONA

XAVIER IGLESIAS i GUIU

*Catedràtic jubilat d'Obstetrícia i Ginecologia de la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona.  
Acadèmic Numerari de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya.*

Qualsevol tècnica mèdica nova necessita un temps per poder-se instaurar en un hospital universitari com és el Clínic de la Universitat de Barcelona. Les tècniques de la Fecundació Assistida (F.A.) no són una excepció i la pretensió d'aquest treball és la de donar a conèixer els primers dissenys i la posada en marxa d'aquesta important secció dins del Departament d' Obstetrícia i Ginecologia d'aquest hospital.

Poc després de l'arribada del Dr. Jesús González Merlo com a catedràtic d'Obstetrícia i Ginecologia i cap de Clínica l'any 1969, es va iniciar una línia d' investigació consistent en la recerca d'una tècnica per solucionar el problema de l'obstrucció de les trompes de Fallopio, causa important de l'esterilitat femenina. Es tractava de dissenyar una operació quirúrgica per transplantar una trompa de cadàver a una dona estèril per causa tubàrica. S'habilità una dependència del Servei per fer cirurgia experimental en conilles a fi d'agafar l'habilitat necessària per poder fer-ho en la dona. Aquesta dependència fou coneguda com el "quarto de les rates"; hi intervingueren en el projecte els Drs. Jaume Urúe, Joan i Carles Ribas i Paco Carmona.

Paralel·lament i gràcies al Dr. Pujol Amat i al Dr. Albert Fortuny es va assistir a cursos sobre Endocrinologia Ginecològica a Cambridge i Edimburg on s'estava investigant ja sobre la possibilitat de fecundacions in vitro que es començaven a fer en animals. D'allí va sortir una bona relació amb el Dr. R.G. Edwards (premi Nobel per aquests treballs) i el Dr. Patrick Steptoe, un ginecòleg laparoscopista que van ser els primers d'aconseguir una gestació a terme d'una nena amb tècniques de fecundació in vitro, l'any 1978.

Els mals resultats de les tècniques de transplantament tubàric, a nivell mundial i l'èxit del naixement de la Louise Brown per F.A. ens va fer abandonar el projecte quirúrgic. Curiosament, avui dia es torna a parlar de

transplantament, en aquest cas, de matriu ja que s'han aconseguit gestacions en dones transplantades amb aquest òrgan.

L'objectiu fou canalitzar els esforços per crear una unitat de F.A. en el nostre Departament. El Dr. Fortuny va anar a Norfolk, a la Universitat de Virginia amb una borsa de viatge de la Universitat de Barcelona, al departament dels esposos Jones: el Dr. Howard i la Dra. Georganna Seegar per veure el funcionament d'una unitat capdavantera en F.A. De tota manera era prioritari tenir un postgraduat format en aquestes noves tècniques i el vam trobar en el Dr. Josep M<sup>a</sup> Ribas i Barba.

He de dir que posar en marxa aquesta idea no va ser fàcil doncs hi havia reticències a diversos punts i potser el més important va ser la d'aconseguir el vist i plau de la direcció que hi veia una possible despesa difícilment assumible en aquells temps, que vam solucionar fent una unitat que seria mixta en el sentit de treballar amb malats públics i privats i que d'aquesta manera podrien sortir els números. La reticència no era únicament per part de la direcció de l'hospital sinó també de ginecòlegs que veien amb mals ulls la posada en marxa d'aquesta unitat en un hospital públic.

Vam contactar amb el Dr. Celso-Ramon Garcia, professor d' Obstetrícia i Ginecologia de la Universitat de Pennsylvania a Philadelphia que era el Director de la Divisió de Reproducció Humana i amb el qual hi tenia una certa amistat. El 29 de novembre del 1982 m'envià una carta en la que acceptava al Dr. Ribas en el seu Servei (Fig. 1 ).

Gràcies a un ajut de la CIRIT (Comissió Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica) de la Generalitat de Catalunya, en Ribas se n'anà cap als EUA durant un curs sencer com a Research Fellow in Reproductive Biology and Endocrinology per la Universitat de Pennsylvania. ( Fig. 2 ).

L'any 1983 vingué el Sr. Joan Grau com a nou Gerent de l'hospital i el primer que li vaig plantejar va ser la posada en marxa de la Unitat. Va ser molt receptiu i ens ajudà a trobar un espai dins del nostre Departament per començar a rodar.

El 12 de juliol de 1984 neix a la Clínica Dexeus la Victòria Anna que és la primera nascuda amb tècniques de F.A. a l'estat espanyol.

Uns mesos abans comunico al Sr. Degà el nostre projecte de F.A. a fi de que fos avaluat per la Comissió de Recerca de la Universitat i presentat a l'Assessora Científica Tècnica. ( Fig. 3 ).

Ja teníem la persona encarregada de la part ginecològica del projecte però ens faltava l'altra meitat, és a dir la part andrològica sense la qual aquest projecte no podria tirar endavant. Teníem l'obtenció de l'òvul i la seva transferència a la matriu ben perfilada però ens mancava l'obtenció dels espermatozous i la preparació dels mateixos per aconseguir la fecundació in vitro. Vam trobar la persona indicada: el Dr. Josep Lluís Ballescà i Lagarda. En Ballescà va fer la carrera a la nostra Facultat i després s'incorporà al Departament d'Obstetrícia i Ginecologia dirigit pel Dr. González Merlo on es formà com a ginecòleg i obstetra. S'adonà de que mancava gent dedicada a l'Andrologia i tot i no sent uròleg, com hauria estat lògic en aquells temps, decidí formar-se com a Andròleg. Feu una estada al Departament d'Obstetrícia i Ginecologia del Nuffield Hospital a Oxford l'any 1977 i l'any 1978 es formà al Departament de Fisiologia de la Reproducció del Karolinska Institut a Estocolm

amb el Dr. Eliason. Posteriorment ha estat un referent en Andrologia al nostre país al punt que arribà a presidir la Asociación Española de Andrología essent quelcom curiós que aquesta associació fos presidida per un ginecòleg i no per un uròleg. També s'ha de reconèixer la contribució que va tenir el Dr. Ignasi Òrsola ( un company meu de Facultat, amic i uròleg) en la formació d'en Ballescà ja que s'oferí de forma voluntària i desinteressada a ensenyar-li els problemes i les solucions plantejades pel tractament del baró estèril.

El primer responsable de la Unitat va ser el Dr. Joan Vanrell, catedràtic de Ginecologia i Obstetrícia de la nostra Facultat. A la seva jubilació el succeí el també catedràtic Dr. Joan Balasch i ara que ell s'ha jubilat l'ha succeït la Dra. Dolors Manau.

L'any 1998, la unitat de F.A. de l'hospital Clínic celebrà els deu primers anys de funcionament amb una festa a la que foren convidats i van ser protagonistes alguns dels nens i nenes nascuts gràcies a la unitat. Em sap greu de dir que ni el Dr. Fortuny ni jo mateix hi vam ser convidats. Al mateix temps s'inauguraren les noves instal·lacions que havien de permetre atendre cinc-cents casos a l'any com es pot veure a la ressenya del diari Avui de dissabte, 21 de febrer del 1998 ( fig. 4 ).

Així és com va gestar-se la unitat de F.A. de l'hospital Clínic i que en l'actualitat es un dels centres de referència dintre i fora del nostre país.

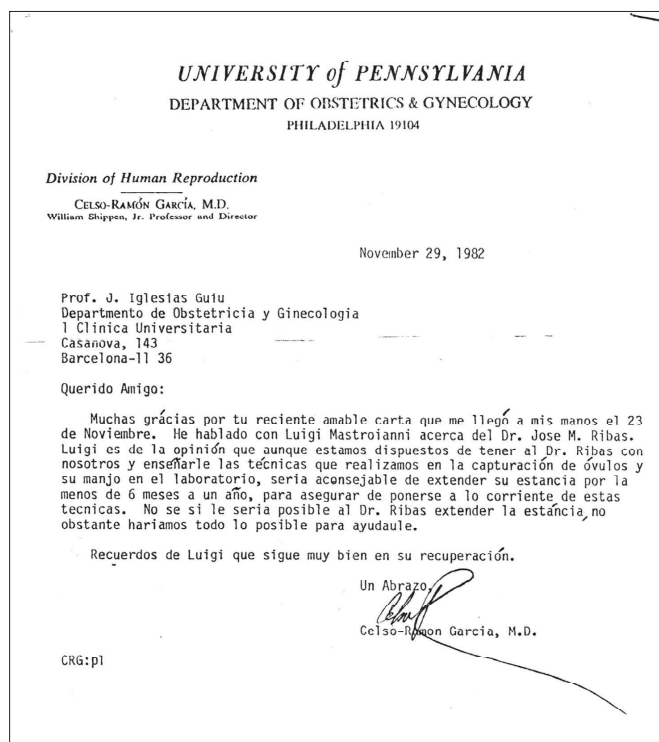


Fig.1.- Carta d'acceptació del Dr. Josep Mª Ribas per fer un Fellowship en Reproductive Biology and Endocrinology per part del Prof. Celso Ramon-Garcia de la Universitat de Pennsylvania.



Fig.2.- Ajut d'ampliació d'estudis i estades a l'estranger per part de la CIRIT de la Generalitat de Catalunya.

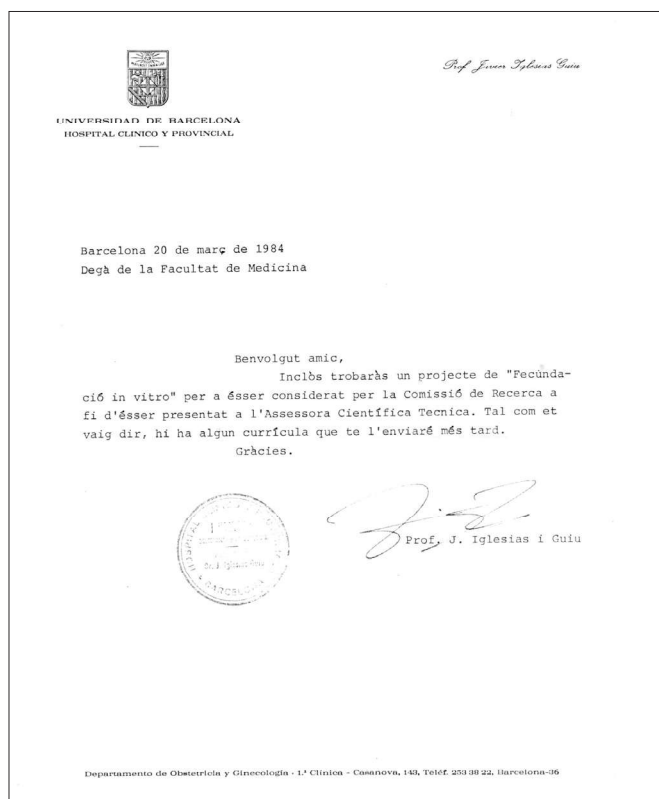


Fig.3.- Carta al Degà perquè cursi el projecte de " Fecundació in vitro " a la Comissió de Recerca de la Universitat de Barcelona per a ser presentat a l'Assessoria Científico-Tècnica.



Fig.4.- Notícia a l'Avui del 21 de Febrer de 1998 sobre la celebració del 10 anys de funcionament de la unitat de F.A. i la inauguració de les noves instal·lacions.